Поэзия пайғамбары

Мағжан Жұмабаев (1893-1938)

«...Мағжанды сүйемін.Европалығын, жарқыраған әшекейін сүйемін. Қазақ ақындарының қара қордалы ауылында туып, Европадағы мәдениет пен сұлулық сарайына барып, жайлауы жарасқан Арқа қызын көріп сезгендей боламын. Мағжан - мәдениеті зор ақын. Сезімі жетілмеген қазақ қауымынан ертерек шыққандай, бірақ, түбінде әдебиет таратушылары газетпен қосақталып, күндегі өмірінің тереңін терген ақын болмайды, заманынан басы озық, ілгерілеп кеткен ақын болады...».

Мұхтар Әуезов

Мағжан (Әбілмағжан) Бекенұлы Жұмабаев – 1893 жылы 25 маусымда Сасыккөл жағасында, қазіргі Солтүстік Қазақстан облысы, Булаев ауданы, «Молодежный» совхозы орналасқан Бекен ауылында дүниеге келген. Арғы атасы Жұмабай сауда - саттықпен шұғылданған, жиған - тергенімен байып, елге кеңінен танылған, Мекке - Мәдинеге барып, қажы атанған, беделді, кісілігі жоғары адам екен. Сөзін желге шашпайтын,пендешіліктің көп әуейілігіне баспайтын әулие қарт 3 жасар Мағжанды алдына алып отырып: «Менің атымды осы немерем түбінде әлемге әйгілі ететін болады» деп, - сәуегейлік айтқан көрінеді. Мағжанның өз әкесі Бекен / Бекмұханбет / Жұмабайдың бәйбішесі Қойлықтан туған. Бекен әйелі Гүлсім екеуі Әбілмүсілім, Қаһарман, Әбілмағжан, Мұхамеджан, Сәлімжан, Қалижан, Сабыржан есімді

жеті ұл мен Күләндам, Гүлбарам атты екі қыз баласын қоса есептегенде тоғыз перзент тәрбиелеп өсірген. Әкесі Бекен мектеп ашып, мұғалім алдырып, балаларын оқытқан, оларға білім беріп, адамгершілік қасиеттерге баулытқан, инабатты, игі жүректі етіп халқын, жұртын сүюге тәрбиелеген.

Мағжан Жұмабаев – сыршыл, суреткер, романтик, «мәдениетшіл ұлт ақыны», ешкімге ұқсамайтын дара тұлға. Оның өлеңдері жалынды болып келеді. Қазақ әдебиетінің тарихында М.Жұмабаев - көп қырлы талант, жаңашыл ұлт ақыны, зергер жазушы, педагог - ғалым, кемел ойлы әдебиетші. Мағжан Жұмабаев қоғам қайраткеріне тән кемел ақыл ойлы ұлтжанды қаламгер болғандықтан, көптің ішінен екшеп көсеміне, құстың ішінен қыранына, тұлпардың ішінен тарланына, ғалым мен ақынның ішінен киелісіне үкі тағып, оған неге соншама құлай ынтығатынының себеп-салдарын қазып, табиғатына бойлата аларлық қабілетке ие, көкірегі сұңғыла әдебиетші - ғалым.

М.Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университетінде «Мағжан Жұмабаев: Тұлға. Әдеби үрдіс және тілтаным» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция өтті.Конференцияда Қазақстан,Түркия, Ресей, Өзбекстан елдерінен ұлы ақынның шығармашылығын зерттеушілер бас қосты.

Алаш қайраткері,ақынның ақыны, қазақ әдебиетінің көрнекті өкілі, артына өшпес мол мұра қалдырған қаламгер Мағжан Жұмабаевқа арналған кітап көрмесі ұйымдастырылды.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Cumabay, M. Olum, mənə agi de [Текст] / M. Cumabay. - Baki: BXQR, 2018. - 112 s.
2. Cumabay, M. Uzaktaki kardesime [Текст] / M. Cumabay. - Ankara: Ofset Basim Matbaa., 2018. - 143 б.
3. Ахметжанова, Г. Б. Мағжанның өмірі мен шығармашылығы [Текст]: әдістемелік оқу құралы / Г. Б. Ахметжанова ,
4. Әбдешев, Б. Қара сөзден маржан терген Мағжан [Текст]: зерттеу / Б. Әбдешев. - Алматы: Өлке, 2002. - 160 б.
5. Бейсентай, А. Б. Мағжан Жұмабаев шығармашылығы және орыс әдебиеті [Текст]: монография / А. Б. Бейсентай. - Алматы: ТехноЭрудит, 2019. - 172 б.
6. Біздің Мағжан. Наш Магжан. Bizim Magcan. Our Magzhan. [Текст]: безендірілген мерейтойлық жинақ / қазақ, орыс, түрік және ғылшын тілдерінде/Т. Шаңбай. - Петропавловск: Алаш-Таным, 2018. - 176 б.
7. Елеукенов, Ш. Р. Мағжан. Оқу құралы: өмірі мен шығармашылығы / Ш. Р. Елеукенов. - Астана: Астана-полиграфия, 2008. - 392 б.
8. Жумабоев Мағжон. Танланған асарлар.- Астана: «Ғылым» баспасы, 2018. - 238 б.
9. Жұмабаев М. Сен сұлу. Махаббат жырлары / Құраст., алғы сөзін жазған Е.Дүйсенбайұлы. - Алматы: «Ол-Жас Баспасы» ЖШС,2009. - 144 б.
10. Жұмабаев М. MAGJAN. Таңдамалы өлеңдер (алтай, әзербайжан, башқұрт, қазақ, қырғыз, моңғол, орыс, өзбек, түрік тілдерінде). - Астана: «Ғылым» баспасы, 2018. - 126 б.
11. Жұмабаев М.Батыр Баян. / Ред. К.Қ.Оспанов.- Петропавл, 2008. - 36 б.
12. Жұмабаев М.Жан сөзі: өлеңдер мен дастандар / М.Жұмабаев. - Алматы: Раритет, 2005.-256 б.
13. Жұмабаев, М Арыстан айбат [Текст]: қырғыз тіліндегі өлеңдер жинағы / М Жұмабаев. - Астана: Ғылым, 2018. - 142 б.
14. Жұмабаев, М. Батыр Баян [Текст]: өлеңдер, поэмалар / М. Жұмабаев; құраст. Е. Асқаров. - Астана: Елорда, 1998. - 328 б. - (Алтын қор).
15. Жұмабаев, М. Көп томдық шығармалар жинағы [Текст] / М. Жұмабаев. - Алматы: Жазушы, 2004. - Т.2: Өлеңдер, дастандар, аудармалар / М. Жұмабаев. - Алматы: Жазушы, 2004. - 208 б.
16. Жұмабаев, М. Көп томдық шығармалар жинағы [Текст] / М. Жұмабаев. - Алматы: Жазушы, 2004. - Т.3.Аудармалар, ғылыми еңбек, мақалалар. - Алматы: Жазушы, 2003. - 232 б.
17. Жұмабаев, М. Көп томдық шығармалар жинағы [Текст]/ М. Жұмабаев. - Алматы: Жазушы, 2004. - Т.1: өлеңдер, дастандар, әңгіме / М.Жұмабаев. - 232 б.

18. Жұмабаев, М. Отты Атилла мен едім [Текст]: өлеңдер / М. Жұмабаев. - Алматы: Халықаралық Абай клубы, 2013. – 340 б.
19. Жұмабаев, М. Сүй, жан сәулем [Текст]: өлеңдер мен поэмалар / М. Жұмабаев. - Алматы: Атамұра, 2002. - 255 б.
20. Жұмабай, М. Өлеңдері (Әлем тілдеріндегі аудармалары) [Текст] / М. Жұмабай. - Ankara: Oran, 2018. - 467 б.
21. Жұмабай, М. Түркістан. [Текст] = Magcan Cumabay. Turkustan. / ред. Nailə Əskər. - Ankara: Ozyurt matbaacilik, 2018. - 196 б.
22. Жұмабайұлы М. Сауатты бол:оқу құралы.- Алматы: Экономика,2013. - 124 б.
23. Кәкішұлы, Т. Мағжан мен Сәкен [Текст]: ғылыми эссе / Т. Кәкішұлы. - Алматы: Қазақ университеті, 1999. - 449 б.
24. Кәкішұлы Т.Жанр жайлауы. 1-кітап: Оқу құралы / Т.Кәкішұлы. - Алматы: Қазақ университеті, 2007.- 462 б.
25.Қазақ» газеті / Бас ред.Ә.Нысанбаев. - Алматы: «Қазақ энциклопедиясы» Бас редакциясы, 1998. - 560 б.
26. Қамзабекұлы Д.Алаш және әдебиет / Д.Қамзабекұлы.-Астана: «Фолиант», 2002.- 474 б.
27. Қанарбаева Б.Жырымен жұртын оятқан: оқулық / Б.Қанарбаева. - Алматы: Ана тілі, 1998.-232 б.
28. Қанарбаева Б.Қазақ әдебиетіндегі модернизм:Арнаулы курсқа бағытталған көмекші оқу құралы/Б.Қанарбаева. - Алматы: Экономика,2010. - 330 б.
29. Қанарбаева, Б. Мағжан символист [Текст]: зерттеу / Б. Қанарбаева. - Алматы: Экономика, 2007. - 288 б.
30. Қанғожин М. Мен Мағжанның көшесінде тұрамын [Текст] / М. Қанғожин. - Петропавл: Полиграфия, 2007. - 664 б.
31. Қанғожин, М. Менің Мағжаным [Текст] / М. Қанғожин . - Қызылжар: Полиграфия, 2010. - 189 б.
32. Летящее пламя: жизнь и лирика Магжана [Текст] / ред. В. Шестериков. - Петропавловск: Северный Казахстан, 2003. - 132 с.
33. Магжан Жумабаев [Текст]: стихи, проза и литературные исследования / Сост. Ж. Сулейменов. - Петропавловск: [б. и.], 2006. - 321 с.
34. Магжан.Избранное [Текст] / Магжан. - М.: Русский Раритет, 2006. - 240 с. «Ғылым» баспасы, 2018.
35. Мағжан Жұмабаев [Текст]: өлеңдер, прозасы және әдеби зерттеулер / Құраст. Ж. Сүлейменов. - Петропавл: Типография, 2006. - 428 б.
36. Мағжан Жұмабаев [Текст]: Сарыарқаны сағындым... / ред. Б. Мұстафин. - Петропавл: 1993. - 109 б.
37. Мағжан Жұмабаев [Текст]: энциклопедия / ред. Ж. Сүлейменов. - Алматы: Асыл кітап, 2018. - 486 б.
38. Мағжан Жұмабай. Өлеңдер жинағы [Текст]. - Петропавл: Северный Казахстан.Т.1. - 2018. - 384 б.

39. Мағжан Жұмабай. Өлеңдер жинағы [Текст]. - Петропавл: Северный Казахстан.Т.2. - 2018.-384 б.
40. Майтанов Б.Қ. Сөз сыны (XX ғасыр әдебиетінің көріністері): Зерттеулер, мақалалар, портреттер / Б.Майтанов.- Алматы: «Ғылым» ғылыми баспа орталығы, 2002.-344 б.
41. Нұрғали Р. Қазақ әдебиетінің алтын ғасыры.Зерттеу / Р.Нұрғали. - Астана: «Күлтегін» баспасы,2002. - 528 б.
42.С. З. Мәлікова, З. С. Тайшыбай. - Петропавл: М. Қозыбаев атындағы СҚМУ, 2019. - 216 б.
43. Солтүстік Қазақстан облысы.Энциклопедия. - Алматы: «Арыс» баспасы, 2006. - 704 б.
44. Тайшыбай, З. Мағжанның Қызылжары [Текст]: зерттеу / З. Тайшыбай. - Астана: Астана-полиграфия, 2008. - 232 б.
45. Тайшыбай, З. Мағжанның Қызылжары: ғылыми басылым / З. Тайшыбай. - Петропавл: М. Қозыбаев атындағы СҚМУ, 2006. - 341 б.
46. Төлепберген Б.Мәңгі жас - Алаш идеясы: Публицистикалық зерттеулер мен мақалалар / Б.Төлепберген.- Алматы: «Алматы баспа үйі», 2008. - 304 б.
47. Ысқақұлы Д.Мәдениет айдынында / Д.Ысқақұлы. - Алматы: «Арыс» баспасы, 2009.-320 б.